

Α ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΝΟΜΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ

«Προστασία των δασικών οικοσυστημάτων, κατάρτιση δασολογίου, ρύθμιση εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί δασών και δασικών εν γένει εκτάσεων και άλλες διατάξεις»

I. Η διάταξη του άρθρου 24 παρ. 1 Συντ., όπως αυτό αναθεωρήθηκε το 2001, προβλέπει τα εξής: «Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους και δικαίωμα του καθενός. Για τη διαφύλαξή του το Κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την προστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων. Η σύνταξη δασολογίου συνιστά υποχρέωση του Κράτους. Απαγορεύεται η μεταβολή του προορισμού των δασών και των δασικών εκτάσεων, εκτός αν προέχει για την Εθνική Οικονομία η αγροτική εκμετάλλευση ή άλλη τους χρήση, που την επιβάλλει το δημόσιο συμφέρον». Όπως εξηγείται και στην Αιτιολογική Έκθεση, το προτεινόμενο Νομοσχέδιο είναι εκτελεστικό του αναθεωρημένου άρθρου 24 παρ. 1 Συντ. και εξειδικεύει τις νέες ρυθμίσεις του, «σε τρόπο ώστε να καθίσταται δυνατή και να τίθεται υπό έλεγχο η εφαρμογή των μέτρων και ενεργειών που απορρέουν από τις διατάξεις του ισχύοντος Συντάγματος και του δασικού κώδικα», ο οποίος, σημειωτέον, έχει ισχύ κοινού νόμου. Ως ερμηνευτική δήλωση στο άρθρο 24 Συντ. περιέχεται ορισμός της έννοιας του δάσους ή του δασικού οικοσυστήματος. Ο ορισμός αυτός επαναλαμβάνεται στο άρθρο 1 παρ. 1 Νσχ και συγχρόνως αποσαφηνίζονται τα γνωρίσματα, τα οποία χαρακτηρίζουν τη συνταγματική έννοια του δάσους.

II. Σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ. 1 I γ Νσχ, το Δημόσιο «δεν προβάλλει δικαιώματα κυριότητας σε δάση και δασικές εν γένει εκτάσεις που αναγνωρί-

στηκαν με αμετάκλητες αποφάσεις των πολιτικών δικαστηρίων, στις οποίες διάδικος, αρχικός ή κατά παρέμβαση, ήταν το Ελληνικό Δημόσιο». Η διάταξη εμφανίζεται ως αυτονόητη: εφόσον το ελληνικό Δημόσιο έλαβε μέρος ως διάδικος – ως ενάγων, εναγόμενος ή κυρίως παρεμβαίνων – σε δίκη, στο πλαίσιο της οποίας εξεδόθη αμετάκλητη απόφαση που δέχεται ή απορρίπτει την ύπαρξη εμπράγματων δικαιωμάτων του, το δεδικασμένο της αποφάσεως το δεσμεύει χωρίς να υπάρχει ανάγκη να προβλεφθεί αυτό νομοθετικώς. Και από την άλλη μεριά, αν το Δημόσιο δεν έλαβε μέρος σε δίκη μεταξύ άλλων, η σχετική απόφαση ισχύει μεταξύ των διαδίκων (325 αριθ. 1 ΚΠολΔ) και δεν το δεσμεύει. Παραδεκτώς, επομένως, προβάλλει το Δημόσιο εμπράγματα δικαιώματα έναντι του νικήσαντος διαδίκου.

III. Νομοθετική διάσπαση του περιορισμένου κύκλου των υποκειμενικών ορίων μιας δικαστικής αποφάσεως εισάγεται ωστόσο με το άρθρο 16 παρ. 1 Νσχ, σύμφωνα με το οποίο «δικαστικές αποφάσεις, με τις οποίες αναγνωρίζονται εμπράγματα δικαιώματα τρίτων σε δάση και δασικές εν γένει εκτάσεις, που αναγνωρίστηκαν ή παραχωρήθηκαν μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος σε δήμους ή κοινότητες κατά κυριότητα ή κατά νομή ισχύουν και έναντι του Δημοσίου, έστω και αν το Δημόσιο δεν συμμετείχε σε κανένα από τα στάδια των σχετικών δικών». Το Δημόσιο δεσμεύεται επομένως από (τελεσιδίκες) δικαστικές αποφάσεις, οι οποίες εξεδόθησαν μεταξύ δήμου ή κοινότητας και ιδιώτη και αναγνωρίζουν στον ιδιώτη εμπράγματα δικαιώματα σε δάση ή δασικές εκτάσεις. Πρόκειται για νομοθετική επέκταση των υποκειμενικών ορίων της σχετικής δικαστικής αποφάσεως. Και σε αυτή την περίπτωση, πάντως, το Δημόσιο θα δικαιούται να ασκήσει τριτανακοπή κατά της αποφάσεως, εφόσον όμως επικαλείται δόλο ή συμπαιγνία μεταξύ των αρχικών διαδίκων (586 παρ. 2 ΚΠολΔ).

IV. Σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ 1 III α Νσχ, το Δημόσιο δεν προβάλλει δικαιώματα κυριότητας σε δάση και δασικές εκτάσεις, που περιήλθαν σε υπερθεματιστές «μετά από κατακυρωτικές εκθέσεις δημόσιων αναγκαστικών πλειστηριασμών, ... εφόσον δεν ασκήθηκε εμπρόθεσμα διεκδικητική αγωγή κατά το άρθρο 1020 ΚΠολΔ ...». Κατ' ακριβολογία, πάντως, τα ακίνητα περιέρχονται στον υπερθεματιστή όχι «μετά από την κατακυρωτική έκθεση» αλλά ειδικότερα από τη μεταγραφή της περιλήψεως της κατακυρωτικής εκθέσεως, οπότε και μεταβιβάζεται το εμπράγματο δικαίωμα στον υπερθεματιστή (1005 παρ. 1 ΚΠολΔ). Προβλέπει έτσι το άρθρο 1020 ΚΠολΔ ότι η αγωγή διεκδίκησης του πλειστηριασθέντος πράγματος πρέπει να ασκηθεί, προκειμένου περί ακινήτων, εντός πέντε ετών από τότε που μεταγράφηκε η περίληψη της κατακυρωτικής εκθέσεως.

V. Σύμφωνα με το άρθρο 13 παρ. 1 Νσχ, «δικαιώματα διακατοχής» επί δημοσίων δασών και δημοσίων δασικών εκτάσεων, τα οποία έχουν αναγνωρισθεί υπέρ τρίτων με αμετάκλητες δικαστικές αποφάσεις, «μπορεί να καταργούνται υπέρ του Δημοσίου, για λόγους δασικής πολιτικής ή προστασίας αρχαιολογικών χώρων ή μνημείων, αντί αποζημιώσεως». Η αποζημίωση αυτή ορίζεται νομοθετικώς στο μισό της αξίας του δασοκτήματος. Ο δικαιούχος δικαιούται πάντως, σύμφωνα με το άρθρο 13 παρ. 3 Νσχ, να προσφύγει στα πολιτικά δικαστήρια, αν διαφωνεί ως προς την αξία του δασοκτήματος. Επισημαίνεται, ότι αντικείμενο της δημιουργούμενης τότε δίκης δεν θα είναι ο δικαστικός προσδιορισμός της αποζημιώσεως, αφού αυτός είναι εκ των προτέρων καθορισμένος στο μισό της αξίας του ακινήτου. Δεν πρόκειται συνεπώς εν προκειμένω για περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 17 παρ. 4 Συντ. για τον δικαστικό προσδιορισμό της οφειλόμενης αποζημιώσεως επί αναγκαστικής απαλλοτριώσεως, οπότε αρμόδια θα ήταν τα διοικητικά δικαστήρια. Από την άλλη μεριά, η έριδα ως προς την αξία του ακινήτου δεν συνιστά, αυτή καθ' εαυτή, διαφορά ιδιωτικού δικαίου, εφόσον δεν θεμελιώνει αμφισβήτηση ως προς την ύπαρξη έννομης σχέσεως και των δικαιωμάτων ή υποχρεώσεων, που απορρέουν από αυτήν. Η έριδα ως προς την αξία του ακινήτου συνιστά, στην πραγματικότητα, υπόθεση της εκούσιας δικαιοδοσίας (1 εδ. β ΚΠολΔ), η οποία υπάγεται, με το υπό ψήφιση Νσχ, στη δικαιοδοσία των τακτικών πολιτικών δικαστηρίων.

Ο εισηγητής

Στέλιος Ν. Κουσουλής

Προϊστάμενος του Α' Τμήματος Νομοτεχνικής Επεξεργασίας

Επικ. Καθηγητής της πολιτικής δικονομίας Παν/μίου Αθηνών

Ο Προϊστάμενος της Α' Διεύθυνσης

Επιστημονικών Μελετών

Αντωνης Μ. Παντελής

Καθηγητής Νομικής Παν/μίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου

Καθηγητής Κώστας Μαυριάς